

ВИНАРСКО-ЗЕМЛЕДѢЛЧЕСКИ ВѢСТНИКЪ

Редактира се отъ редакционно-административния комитетъ, състоящъ отъ: Хр. С. Георгиевъ, Д. Тормановъ, А. Гечевъ, К. Илиевъ, М. Чукчуковъ и К. Малковъ.

„Винарско-Земледѣлчески Вѣстникъ“ излиза два пѣкти въ мѣсеца: на 1 и 15 ч.
Годишната му цѣна за България е 4 л., за въ странство — 5.

Всичко, що се отнася до вѣстника, се испраща до редакцията въ гр. Плѣвенъ.
Необнародвани рѣкописи, по желанието на авторитѣ имъ се връщатъ съ неплатени писма.
За обявления на 4 стр. се плаща по 30-ст. на редъ, смѣтани въ гармондъ.

На всичкитѣ ученици се отстъпя за 3 лева годишно.

СЪДЪРЖАНИЕ: 1) Макътъ и маковата култура въ насъ, продължение отъ брой 1-й; 2) Значението на хибридитѣ (мелеситѣ) въ новото лозарство; 3) Още нѣколко думи за земледѣлческитѣ и други списания и книги, получавани въ нашитѣ общински управления; 4) Начини за облагородяване (хашладисване) на овощнитѣ дръвчета, продължение отъ брой 1-й; 5) II Създъ рѣзидба, продължение отъ брой 1-й; 6) Вино отъ малини; 7) Разни.

Макътъ и маковата култура въ насъ.

(Продължение отъ брой 1-ий).

Рѣнасянето на макътъ въ България не е вѣстно кога е станъло. По-голъмо е распространението му въ Македония и Южна България, отколкото въ сѣверна, защото и климатътъ въ тѣзи части на България е по-сгоденъ за неговото вирѣние. Култивиранието му става повече въ турскитѣ села и турскитѣ фамилии, които го и употребяватъ. Нъ все пакъ неговото распространение е твърдѣ слабо, понеже земледѣлцитѣ въ повечето краища на отечеството ни непознаватъ неговото култивирание. Понеже нѣмаме още точни статистически данни, заради това не можемъ да прѣдставимъ тукъ въ какво количество се обработва въ България и кои сж именно мѣстата, кждѣто повече е распространенъ. Отъ нѣколко години насамъ Министерството на Търговията и Земледѣлието си е турило за задача по-голъмото распространение на тази култура помежду земледѣлцитѣ и въ оивзи окрѣзи и въобще мѣста, кждѣто никакъ не се е отгледвала, а климата би позволявалъ за това. Това распространение Министерството гони посрѣдствомъ земледѣлческитѣ надзиратели и земледѣлческитѣ училища. Окуражено Министерството отъ добритѣ резултати получени отъ частни земледѣлци въ Пловдивско и Кеманларско прѣзъ 1895 и 1896 год. прѣзъ есенъта на 1896 година рѣководимо отъ горната благородна мисль, условва двама македонци, специалисти по маковата култура за Садовското и Руссенското Земледѣлчески училища. Главната цѣль на Министерството е била да се добижтъ едни по-точни свѣдѣния върху доходността отъ тази култура, отъ една страна и отъ друга да се запознажтъ ученицитѣ отъ помѣнатитѣ училища съ нея. Опититѣ бѣхъ захванати отъ специалиститѣ още сжщата година и то съ засѣванието на макътъ още

прѣзъ есенъта. При Руссенското Земледѣлческо училище съ този опитъ не се успѣ; защото бѣше вече доста късно съ посѣваннето и заради това стана второ посѣвание прѣзъ мѣсець Мартъ 1897 год. на едно пространство отъ 3 ха. Нъ за жалость и този опитъ неможа да испълни и двѣтъ цѣли, които гонѣше, именно послужи за ученицитѣ за практика, и неможа да даде очакванитѣ свѣдѣния, понеже голѣмитѣ и продължителни дѣжтове непозволявахъ нормалния вървежъ на работитѣ. Всичко отиваше добрѣ до едно врѣме, нъ когато се почнѣ рѣзанието едно, че самитѣ глави нѣмахъ достатъчно сокъ, а отъ друга страна и току що образувалия се отъ рѣзанието на главичкитѣ афионъ биваше измиванъ отъ дѣждѣтъ, който често валѣше. И така минълогодишния опитъ неможа да даде никакъвъ резултатъ, или да не кажемъ съвсѣмъ слабъ.

Употрѣблението на макътъ е слѣдующето: 1) той служи съ своитѣ узрѣли въ главичкитѣ сѣмена за произвежданието на твърдѣ добро масло (шарланъ), което има едно голѣмо употрѣбление като храна, а освѣнъ това и при правението на масленитѣ бои за въ живописството и 2) отъ зеленитѣ му плодни главички, които сж сочни, се добива едно вещество — опиумъ, който се употребява въ медицината, като лѣкъ и отъ нѣкои измежду ориенталскитѣ народи за прѣсливание.

Химическиятъ съставъ на макътъ споредъ Emil Wolf е слѣдующия въ 1000 гр. органическо вѣщество сушено на въздуха:

	Зърната :	Стеблата :
Вода	147	160
Азотъ	28	—
Пепель	52,9	48,6
Калий	7,2	18,4
Натрий	0,5	0,6
Варий	18,7	14,7
Магnezий	5,0	3,1
Фосфорна киселина	16,6	1,6

Съреста киселина . . .	1,0	2,5
Кръмъчна киселина . . .	1,7	5,5

Аффона (опиума) съдържа главно алкалоида морфинъ, отъ когото зависи и качеството му. Количеството на морфина въ разнитѣ видове опиумъ бива отъ 10 — 20 % спорѣдъ това отъ гдѣ произлиза макътъ; Резултатитѣ въ гр. Пловдивъ сж дали аффонъ съ 12,37 % морфиумъ (Вижъ „Орало“ год. III брой 21).

Различаватъ се нѣколко вида културенъ макъ и то спорѣдъ това какъвъ е цвѣтътъ на цвѣтнитѣ му листа, формата на главичкитѣ, боята на сѣмето и спорѣдъ това дали главичкитѣ отъ само себе си се распукватъ или не при узрѣванието. Спорѣдъ послѣдния признакъ различаваме: распукливъ и нераспукливъ макъ. Распукливия макъ се прѣдпочита често пжти прѣдъ нераспукливия, понеже той има по-слаби прѣтенсици върху качествата на почвата, а освѣнъ това дава и по-голѣми доходи по отношение на зърно. Една лоша страна на този макъ е, че той въ врѣме на узрѣванието си страда отъ вѣтроветѣ, които истрѣсватъ распукливитѣ се глави и имъ испразнватъ сѣмето.

Макътъ за успѣванието си обича топълъ и сухъ въздухъ. Въ влажнитѣ мѣстности той не може да успѣва. Най-добъръ климатъ за него е винения, т. е. климата въ когото вирѣе лозата и зимната пшеница може да се смѣта, че ще бжде отговорящъ и за макътъ.

Сжко тѣй не е претенциозенъ макътъ и върху почвата, стига тя да съответствува на главнитѣ му изисквания, т. е. да бжде ровка. Една умерена и прѣсно глинеста почва, която е добръ разработена и съдържа достатъчно варъ, отговаря най-добъръ за него. Той може да успѣва така сжщо и въ пѣськливитѣ глинести и глинесто-пѣськливитѣ почви и даже сжщитѣ пѣськливи, стига тя да бжде добръ разработена. Тѣжкитѣ, много богати на глина почви неотговарятъ за макътъ, щомъ като съдържатъ много вода, или пъкъ сж студени. Голѣмото количество дребна прѣстъ бърка на кълненieto на сѣмената, като се образува отгорѣ върху повърхността твърда кора.

Понеже макътъ обича виняги една торена почва, то най-доброто му мѣсто ще бжде подиръ торено окопвателно растение. Това мѣсто за него е даже много по-добро и отколкото подиръ прѣсенъ оборски торъ. Случи ли се нѣкой пжтъ, че е необходимо макътъ да дойде подиръ прѣсенъ оборски торъ, тогава най-добъръ ще бжде торението да стане още прѣзъ зимата и торътъ добръ да бжде заоранъ. Макътъ е едно отъ доста сигурнитѣ масло-дайни растения и заради това често пжти служи да замѣсти на нивата помръзналата рѣпица и това му мѣсто, т. е. подиръ угаръ, когато дохожда рѣпицата, е доста добро. Тамъ, кждѣто за торение употребяватъ искусствени торове за макътъ, който се отгледва за сѣме, прѣдпочитатъ главно: гуаното, както и други лесно растворими фосфати. За добиванието на опиумъ най-добри торове сж се оказали азотиститѣ и то специално сѣресто-амониевата соль, която е силно дѣйствующа за увеличение на морфина.

Обработванието на почвата за мака има за цѣль добиванието на една добръ разровкавена срѣда. Понеже работата тукъ се отнася до едно доста добро раздробяване на почвата, то най-добъръ ще бжде, ако съ обработванието се

започне още прѣзъ зимата, или есенята и то като се разре почвата въ груби бразди, та да може по-лесно да се разложи отъ дѣйствието на влагата, студътъ и пр. На пролѣтъ въ такъвъ случай, най-добъръ ще бжде да стане обработванието съ екстирнаторитѣ, или съ грабли. Употрѣбението на единъ лекъ гладъкъ валякъ може сжщо така да бжде отъ полза, като послужи за изглаждане повърхността на почвата, та да не пада сѣмето доста дълбоко, отъ кждѣто мжчно, би могло да покара.

Сѣянието на макътъ трѣбва да стане твърдѣ-рано на пролѣтъ, понеже вегитационния му периодъ е дълъгъ около петъ мѣсеца. Това сѣяние не трѣбва, обаче, никѣга да стане много рано, до гдѣто е студено врѣмето, защото посѣгото сѣме при такова врѣме, остава въ почвата безъ да поникне дълго врѣме и даже може да бжде поврѣдено. И при нормални обстоятелства сѣмето стои въ почвата около двѣ седмици и слѣдъ това почва да прокълнява. Най-добро врѣме за посѣванието му въ такъвъ случай ще бжде срѣдата на мѣсець Мартъ, или даже въ началото на Мартъ. При-топълъ климатъ това посѣвание може да стане още прѣзъ есенята, особено, когато се иска едно да се спести работата на пролѣтъ и друго по-рано да се развие макътъ. Правенитѣ опити въ Южна България въ това направление сж дали добри резултати, когато опититѣ въ Сѣверна България, особено двѣ години подъ редъ при Руссенското Земледѣлческо Училище не сж биле сполучливи; макътъ е пониквалъ прѣзъ есенята и прѣзъ зимата отъ дѣйствието на мразътъ е измрѣзвалъ.

При сѣянието, трѣбва да се обърне внимание, както върху добротата на сѣмето. така и върху голѣмината на зърната, заради това трѣбва още въ врѣме на жътвата да се избержтъ най-хубавитѣ и най-голѣмитѣ сѣменни главички, защото тѣ съдържатъ най-хубавитѣ и най-голѣмитѣ сѣмена.

Сѣянието трѣбва да става въ распрѣснато, или въ редове. Сѣянието въ редове е за прѣдпочитание. Въ такъвъ случай за единъ хектаръ сж достатъчни 2—3 кг. добръ кълняющо сѣме, а при широката сѣидба 6—8 кг. При послѣдния способъ се хвърля повече сѣме, но това е твърдѣ лошо, понеже макътъ изисква много гжето и послѣ за доброто вирѣние ще трѣбва да се проскубва, а това изисква доста работа. При широкото сѣяние (въ распрѣснато), което става и съ рацѣ, може да се употребѣи и пѣськъ, който улеснява по-лесното расхвърляние на сѣмето. Пѣськъ може да се употребѣи даже и при редовото сѣяние, щомъ като се иска по-равномѣрното расхвърляние на сѣмето. Заравнянието на сѣмето трѣбва да стане най-много до $\frac{1}{2}$ см. дълбочина. Редоветѣ при редовото сѣяние се отдалечаватъ единъ отъ другъ отъ 35—50 см., разбира се, спорѣдъ силата на почвата. Цѣльта на такова едно голѣмо растоение е тази, че макътъ прѣзъ врѣме на вегетацията трѣбва да се копае и пѣви, а това е възможно само, когато растоението е по-голѣмо.

Работитѣ върху посѣтия макъ започватъ още догдѣто той не е поникналъ. Както казахме по-горѣ за прокълняванието му се изискватъ най-малко 14 дена, ако въ това врѣме се образува отгорѣ му една кора, то тази трѣбва да се прѣмахне, за да може лесно да прокълне. Прѣмахванието на тази коричка съ грибла не може да стане, ето защо за

тази цѣль се прѣдприема разбиването на кората съ малка мотичка, така щото първата работа слѣдъ посѣването, тамъ където нуждата го изисква ще бѣде тази. За да могатъ да познаватъ земледѣлцитѣ редоветѣ въ които има маково сѣме, посѣватъ заедно съ макътъ и нѣкое бързо растяше растение, като дребни ряпици и пр., които при разбиването на кората се унищожаватъ.

Слѣдъ израстването на макътъ и когато той е достигналъ на голѣмина, колкото единъ прѣстъ, прѣдприема се разреждаването му. Разреждаването е сѣщо така една отъ необходимитѣ работи при макътъ, понеже съ него дава се възможностъ на по-добритѣ растения да порастятъ по-добрѣ и при това да даждъ, както повече сѣме, така и повече афионъ. Ако се оставяхъ растенията безъ да се проскубватъ, тогава щѣхъ да израстятъ всичкитѣ, нѣ слабо и щѣхъ да даждъ по-слабъ приходъ. Тази работа се извършва съ рѣцѣ.

Друга една работа, слѣдъ разреждаването, е окопаването на маковитѣ растения. Това става обикновенно, когато макътъ е порасналъ и то прѣди да почне да пуска пѣпки за цвѣтове. Окопаването става съ особенни мотички, които сѣ съ два прѣста и приличатъ на вилци. Тѣзи два прѣста позволяватъ на растението да мине между тѣхъ безъ да се поврѣди, а самитѣ тѣ се завиратъ въ почвата и ѣ разровкватъ. Съ тази работа, дава се възможностъ на коренитѣ по-добрѣ да се развиватъ, а отъ това и цѣлото растение. Слѣдъ това прѣкопаване, което може да стане и два пѣти, забѣлѣзва се едно бързо нарастване на маковитѣ растения.

Всичкитѣ по-нататъшни работи съ макътъ сѣ вече съ цѣль за прѣбиране продуктитѣ му, които сѣ: *афионъ и зърна*.

Тѣзи двѣ цѣли могатъ да бѣждатъ, или общи, или пѣкъ отдѣлими, нѣ обикновенно тѣзи земледѣлци, които добиватъ афионъ, добиватъ и сѣме, стига послѣдното да се цѣни.

Добиването на опиума (афиона) обикновенно, става въ малкитѣ стопанства, понеже то изисква доста рѣченъ трудъ, съ когото голѣмитѣ стопанства немогатъ да распорлагатъ. При добиването на опиумъ може да се добие и сѣме и то безъ никаква голѣма загуба, така щото трудътъ на земледѣлецътъ се възнаграждава по-добрѣ. Работата въ добиването на афиона е слѣдующата: $\frac{2}{3}$ отъ съвршенната си голѣмина достигналитѣ зелени главички отъ маковия цвѣтъ, съдържатъ единъ млѣченъ сокъ, който истича щомъ се пореже главичката и то въ форма на капки, които скоро се втвърдяватъ. Така щото въ този периодъ земледѣлцитѣ си приготвяватъ остри ножчета, най-често брѣсначи, които въ по-голѣмата си частъ биватъ покрити съ платно, за да не поврѣждатъ рѣжката на употребителя, или пѣкъ нарочно направени ножчета съ 2 — 3 плитки сѣстрия. Съ помощта на тѣзи, отива се сутрина, когато росата още не се е вдигнала и се правятъ по единъ, или нѣколко нарѣзи на маковитѣ главички и то обикновенно по-високо отъ срѣдата на главичката, отъ които истича млѣчниятъ сокъ. Слѣдъ кѣсо врѣме този сокъ се втвърдява и получава една кафява боя. При рѣзването трѣбва винаги работницитѣ да вървятъ заднишкомъ, защото инжкъ съ помощта на дрѣхитѣ си бихъ истрили нарѣзанитѣ главички.

Събирането на получения вече афионъ става слѣдъ 1—1 $\frac{1}{2}$ часа, или когато той добрѣ се е втвърдилъ. За тази цѣль работницитѣ прѣпасватъ на кръста си една тенекийка и съ помощта на сѣщия, или другъ по-тапъ ножъ, събиратъ афиона, като го исчегъртватъ и го изсипватъ въ тенекията. При това исчегъртане на афиона, трѣбва да се внимава да се не отдѣля и зеленина, защото качеството му се значително понижава. Добития въ тенекийтѣ афионъ се туря върху макови листа и се прави на малки питки, които се сушатъ и отнасятъ въ търговията.

За добиването на сѣме, главичкитѣ трѣбва да сѣ съвршенно озрѣли, за да бѣде и сѣмето озрѣло. Периода за брането е настѣпилъ тогава, когато покривкитѣ на сѣмѣто, т. е. главичкитѣ сѣ сухи като хартия и при раздрусването се чува единъ звукъ отъ изолиранитѣ се сѣмена. Този признакъ е при нераспукливия макъ, а при распуковия, когато главичкитѣ се распуковатъ. Жътвата на единия и другия видъ става по различенъ начинъ, нѣ и за двата вида е общо, че тя трѣбва да стане въ сухо врѣме и когато вече росата се е вдигнала, защото ако сѣмената сѣ мокри при пожъването по скоро мухлясватъ и се поврѣждатъ.

При жътвата на распуковия макъ, жътваритѣ си вързватъ отпрѣди една торба и истрѣсватъ въ нея главичкитѣ отъ прѣвития макъ. Това истрѣсване се повтаря пакъ слѣдъ 6—8 дена и тогава цѣлитѣ стебла се отрѣзватъ и се вързватъ въ снопчета, които се оставятъ да се сушатъ и послѣ отново се истрѣсватъ.

Нераспукливия макъ се жъне изцѣло и то тогава, когато повечето глави сѣ узрѣли. Нарѣзанитѣ стѣбла се нарѣждатъ на купъ, прѣкарватъ се въ дворовете и тамъ се овършаватъ. Въ дрѣбнитѣ стопанства отрѣзватъ само главичкитѣ и послѣ тѣзи се нарѣзватъ да имъ излѣзе съдържанието, което става чрѣзъ чукание. По този начинъ винѣги се получава единъ по-добъръ и по-чистъ продуктъ. Резането на макътъ става съ помощта на сѣрпъ, а никога не трѣбва да се практикува скубането, защото по този начинъ дохожда въ сѣмето пѣсѣкъ и така то нѣма да има добра търговска цѣна.

Приходитѣ отъ макътъ, както по отнѣшение на опиумъ (афионъ), така и като сѣме биватъ твърдѣ различни. Отъ единъ хектаръ може да се добие срѣдно 18—15 кг. афионъ и отъ 500—1500 кг. сѣме. По точни данни отъ наши стопанства нѣмаме, та да се види по-добрѣ, дали би имало що годѣ нѣкакъвъ приходъ, съ когото да се възнаградятъ земледѣлцитѣ. Единъ подобенъ опитъ ще се повтори при Руссенското Земледѣлческо училище и прѣзъ настоящата година и то въ малкъ размѣръ, защото прѣдприетия минѣлата година опитъ на пространство 3 ха., се оказа нецѣлесообразенъ по нѣмание достатъчно работници. Нѣ ако вземе челоуѣкъ горнитѣ цифри, които сѣ доста ниски и прѣсметни за единъ декарь, ще намѣри слѣдующия доходъ: 1 $\frac{1}{2}$ кг. афионъ продаденъ по 40 лева (цѣната му е 30—40 лева килограмма) = 60 л. — 100 кг. сѣме по 0,50 л. — 50 л. = 110 лева, грубъ доходъ отъ единъ декарь. Слѣдователно една фамилия съ нѣколко членно сѣмейство ще има най-малко 80—100 лева възнаграждение за положеня трудъ по обработването на макътъ, а това

е напълно достатъчно, защото се дава и на всичките членове от семейството занимание пръвз лѣтото, когато иначе тѣ щѣхъ да стоѣтъ, може би празни.

Като свършваме статията си по културата на макътъ, трѣбва да донесемъ за знание на земледѣлцитѣ и това, че Министерството насърчава тази култура съ даванетоъ прѣмпи въ конкурсѣтѣ и въ специалния сѣменарски конкурсъ въ София. Тази година въ този конкурсъ сѣ биле дадени слѣдующитѣ награди: 2 награди по 150 лева, 2 по 100 лева и 3 по 50 лева.

За снабдяване съ сѣме земледѣлцитѣ нека се отнесѣтъ до земледѣлческитѣ надзиратели, които ще имъ доставѣтъ отъ гдѣто трѣбва.

Значението на хибридѣтѣ (мелеситѣ) въ новото лозарство.

Извѣстно е добрѣ, че като послѣдно сръдство, за да се запази съществуванетоъ на европейското лозарство, е въвеждането културата на американскитѣ филоксероустойчиви лози. Въвеждането на тия лози не е било и не е така лѣсно, както може да ни се вижда на гледъ. Това го потвърждаватъ отъ една страна мъжнотитѣ, които причини културата на тия лози въ новото имъ отечество, а отъ друга — многобройнитѣ опити и изучавания отъ страна на европейскитѣ, главно, Френскитѣ лозари. Единъ важенъ недостатъкъ, който усложнява успѣхътъ на тия лози е обстоятелството, че тѣ сѣ твърдѣ чувствителни спрямо почвитѣ, съдържащи варъ. Явлението, че американскитѣ лози, посадени въ варовити почви сѣ извѣстенъ процентъ варъ, страдатъ отъ *Хлорозата* (жълтеницата), е причинило много изучавания върху тия лози, благодарение на което ученитѣ лозари, като: Couderc, Ganzin, Millardet, Grasset и пр. и тукъ сѣ намѣрили утѣшително сръдство. За постигане такъвъ резултатъ тѣ сѣ хибридирали (спрашили) нѣкои лози помежду имъ и сѣ получили продуктъ така нареченитѣ лози *Хибриди*. При хибридацията сѣ гледали да придадѣтъ качества на полученитѣ продукти хемъ тѣ да бѣлѣтъ издържеливи сръшу варѣта, влагата или сушата, хемъ съ тѣхъ най-доходно да се използва почвата, а това е постигнато, като сѣ се вземали вариетети за кръстосване съ качества малко-много противоположни; така напр. единия да вроди качества на хибрида да бѣде издържеливъ на варѣта (нѣ пѣкъ тѣ сѣ слаби и сѣромни лози даватъ малко плодъ), а другия да му вроди качества на буйностъ, плодородие и устойчивостъ на филоксерата (тѣзи, които най-много страдатъ отъ хлорозата). При хибридацията, ако сѣ кръстосани американскитѣ лози помежду си, хибридѣтѣ се зовятъ *американо-американски*, ако ли — френски лози съ американски — *франно-американски*.

Ползувайки се отъ рѣчьта на г-на Prosper Garvais, произнесена въ конкурса въ Chalon Sur-Saone и напечатана въ „Revue de Viticulture“ (1896 г. № 145) ний ще посочимъ качества на най-заслуженитѣ хибриди, като смѣтаме, че съ това изпълваме само една малка частъ отъ оная празнота, която произлиза отъ отсъствието на свѣдуща по прѣдмета литература у насъ.

Отъ хибридѣтѣ най-заслужаващи внимание сѣ:

I Отъ американо-американскитѣ:

1) Riparia X. Rupestris. Лозитѣ отъ този хибридъ сѣ като подложки, отъ първий редъ. Отличаватъ се съ буйна растителностъ, съ едно крайно лѣсно прихващане на калемитѣ и всякъждѣ гдѣто сѣ ги опитали, сѣ се показали по-прѣвъходни отъ Riparia, Iaquez, Solonis и пр.

Стеблото му скоро надебелява и съ появяванетоъ на присаденото мѣсто е сходно съ появяванетоъ у Riparia. Хашламитѣ върху Riparia X. Rupestris сѣ красиви, силни и съ едно правилно и изобилно плодородие, близу равно, ако не и по-голѣмо отъ това на хашламитѣ върху Riparia. Този сортъ трѣбва да се прѣдпочете винаги, когато се касае до устойчивостъта на сада сръшу варѣта, нѣ и тогава, когато дозата на варѣта въ почвата не прѣвишава 30 0/0. Отъ тѣхъ № 3306 е мъхнатъ, дърво тъмно — е по-добъръ за влажнитѣ почви; № 3309 — гладкѣкъ, дърво червеникаво — добъръ за камъниститѣ и крѣмъковитѣ почви; и най-послѣ № 10114, гладкѣкъ, гъбовиденъ, дърво кестенево — за глинесто-варовититѣ почви, както е напр. распространенъ въ департамента Aude.

2) Taylor Narbonne е по-устойчивъ на хлорозата, отъ Riparia X. Rupestris, нѣ е по-слабъ и по-малко плодороденъ. Той е прѣкрасна подложка за почви варовити, бѣло-жълти, твърдѣ сипливи и съдържащи до 50 0/0 варъ.

3) Rupestris bu Lot. Той е почти новъ сортъ, неговата слава датира отъ нѣколко години насамъ, нѣ качества му сѣ го поставили наредъ съ другитѣ лози и справедливо го правѣтъ като единъ отъ най-забѣлжителнитѣ сортове. Съ една обикновена сила той доста добрѣ вирѣе въ глинеститѣ, глинесто-варовититѣ, както и на пѣсчливитѣ и кремъковитѣ почви, съдържащи, или не варъ. Тукъ неговата нечувствителностъ спрямо сушата го прави явенъ съперникъ на Riparia. Неговото съпротивление на хлорозата е колкото това и на Riparia X. Rupestris, нѣ всекъждѣ неговото плодородие е неоспоримо по-долно въ първитѣ години. Тази неправилностъ въ плодородието е голѣмъ укоръ по адресъ на Rupestris du Lot, нѣ е за вѣрвание, че добрата подрѣзка и здравомислящия изборъ на калемитѣ-лози, ще изравнятъ този недостатъкъ.

II Отъ франко-американскитѣ.

1) № 1202 (Mourvedre X Rupestris) отъ Couderc-a е най-силния и най-приспособимия за общитѣ варовити почви: въ варовититѣ-глинести, варовито-пѣсчливитѣ, глинесто-варовититѣ твърди, въ наноснитѣ дълбоки и влажни, въ чакълѣститѣ и кредови почви прѣкрасно успѣва. № 1202 пуца удивителни прѣчки, той се прѣхваща съ хашламата крайно лесно, каквато и да бѣде тя — очевидно защото е сроденъ съ европейскитѣ лози. Въ Франция ражда много добрѣ присѣдиненъ съ сортоветѣ: Aramon, Carignan, Petit-Bouchet, Alicante и Mourastel.

2) № 601 Bourisquon X Rupestris) е по-слабъ и по-чувствителенъ отъ хлорозата, отъ колкото 1202, нѣ той добрѣ подхожда за глинеститѣ най-твърди почви, което го прави заслуженъ за отбѣлѣжаване.

3) № № 132—5 и 132—9 (601 X Monticola) сѣ едни забѣлжителни хибриди, комплексиранни отъ $\frac{3}{4}$ крѣвъ американски лози и $\frac{1}{4}$ отъ Vinifera. Тѣ сѣ наслѣдили

отъ 601 способността да издържатъ въ глинеститѣ почви, а отъ Monticola — една блѣстяща устойчивостъ срѣщу хлорозата. Въ Tont — Blanc, въ испитателното поле, тѣ носихъ прѣкрасни и зелени хашлами и то въ отдѣлѣ, гдѣто Ganray-Coudere и 1202 сж загинжли отъ хлорозата, — това е доста да можатъ тѣ да се отблѣжжтъ, като лози за най-хлорозливитѣ почви.

Тѣ, съ своитѣ дебелы и вретенѣсти корени, сж до бъръ сортъ за кредовитѣ улѣгжли почви; относително дълбочината, вирѣжтъ и въ плитки почви. Съ своитѣ малки и много нарѣзани листа, наслѣдство отъ Monticola, съ младитѣ си ластари, като на роза окачени, покрити съ слабъ, блѣлъ мѣхъ, прѣдставляватъ отъ вѣнъ единъ характеристиченъ, лѣсно распознавающъ изгледъ.

4) Aramon X Rupestris № 1 отъ Ganzin-a е доста извѣстенъ и распространенъ въ Франция. На мѣста съ най-различни расположения той почти всѣкога, дава цѣла утѣха и по бързото си развитие, и по прѣкрасното плодородие на хашламитѣ върху него. Може да се прѣдпочете за *глинѣсто-вариститѣ твърди* почви съ непроницаема подпочва. Съ своитѣ дебелы и мѣсести корени той дава една подложка, може се каза, безъ съперникъ. Не ще бжде за прѣпоръчване за твърди почви, които нѣматъ около 40 % варъ.

5) 33 № 1 и № 2 (Cabernet X Rupestris) се смѣтатъ едни отъ най-добритѣ. Тѣ, сж тоже прѣвѣходни за камѣнитѣ, твърдитѣ глинѣсти и наплавени почви. Малко по слаби отъ 1202 и по малко устойчиви на хлорозата, нѣ отъ 1202 можатъ да се прѣдпочитатъ за *вариститѣ камѣнити и пѣсчливи* почви.

6) 41 В (Chasselas X Berlandieri). Ако се сжди за него по полученитѣ резултати, ще се заключи, че 41 В ще бжде дѣйствителенъ типъ за кредовитѣ съвършенно хлорозливи почви. Това е едно добро, ако не и хвалебно допълнение отъ Millardd-a. Неблагодаренъ отъ съществующитѣ типове, той е искалъ да даде скжпъ примѣръ, като основалъ лозя на пространство отъ 10 ха. Цѣлото това пространство посадилъ съ 41 В хашладисанъ и не хашладисанъ и макаръ и въ най-хлорозлива почва, не сж показали ни слѣда отъ хлороза. 41 В, който е сходенъ на Berlandieri, е сжщо, както него, бавенъ съ продукция, нѣ обикновенно е по-силенъ отъ него и по-лѣсно се добиватъ прѣчки. Заблѣжителенъ е съ плодородието на хашламитѣ върху него.

Не е точно установено: кои отъ хибриднитѣ сж добри, да ли америко-американскитѣ, да ли франко-американскитѣ. Обаче френскитѣ лозаре сж повече наклонни къмъ послѣднитѣ. въ прѣдъ видъ, че тѣ сж повече сродни съ туземнитѣ лози, а това несъмнено влияе доста за тѣхното по-успѣшно приспособяване на почвата и усигурява по-лѣсното и успѣшно хващанне на хашламитѣ върху тѣхъ. Нѣкои пѣкъ допусчатъ, че сж за прѣдпочитане първитѣ, тѣй-като у тѣхъ е по-сигурно противостоеннието на филуксерата.

Видинъ, Февруарий 1898 год.

Г. Николовъ.

Още нѣколко думи за земледѣлческитѣ и други списания и книги, получавани въ нашитѣ общински управления.

Въ бр. 20 год. II-ра на „Винарско-Земледѣлчески вѣстникъ“ уважаемия г. III-овъ — учителъ констатира скръвния фактъ, че земледѣлческитѣ списания, получавани въ нашитѣ общински управления днесъ за днесъ не принасятъ никаква полза на земледѣлцитѣ, защото, каже, не се четжтъ отъ никого. Той отправя гласа си къмъ народния учителъ и интеллигенцията изобщо и ги моли: първитѣ да четжтъ и разясняватъ земледѣлческитѣ списания на селенитѣ: да имъ държжтъ популярни скаски по земледѣлието въ вечернитѣ и празнични училища, а послѣдната, т. е. интеллигенцията, и тя да не щади частъ отъ труда си, нѣ да поработи за подобръние участъта на нашия испаднажлъ земледѣлецъ.

Въ въпросната статийка ясно се прозира обстоятелството, че уважаемия авторъ, съ горестъ на сърдцето си е констатиралъ участъта на земледѣлческитѣ ни списания която участъта ги постига, слѣдъ пристиганието имъ въ общинскитѣ ни управления. А дали само земледѣлчески списания се получаватъ въ общинскитѣ управления? И дѣйствително ли тѣ — макаръ и да се не четжтъ — се намиратъ въ архивата? — Ето въпросъ, по който искаме да кажемъ нѣколко думи.

Отъ освобождението ни насамъ отъ всички закони и правилници, издадени по устройството и управлението на разнитѣ ни държавни и обществени учреждения, по единъ екземпляръ е испращанъ и до общинскитѣ ни управления, били тѣ градски или селски; излѣвалитѣ прѣзъ това врѣме по-популярни книги и списания по земледѣлието и клоноветѣ му, правителството и окръжнитѣ съвѣти сж откупвали отъ авторитѣ имъ и подарявали на общинитѣ, както и сега правжтъ това. По нѣкждѣ правителството, водимо отъ желанието да поотвори очитѣ на земледѣлеца, прѣпоръчало е на общинскитѣ управления, па и силомъ имъ е натрапвало, чрѣзъ подвѣдомственнитѣ си органи, — щжтъ, нещжтъ — да купжтъ еди коя си книга или списание. По тои начинъ въ общинскитѣ ни управления сж получавани почти всичкитѣ закони и правилници на страната; получавани сж: в. „Домакинъ“, списанието „Цѣлина“, ржководства по ошарството, копринарството, скотовждството и пр. и пр.

Нека отворимъ входящитѣ дневници, въ кое и да било общинско управление, отъ десетъ години насамъ, да вземемъ блѣжжи за испращанитѣ въ общината закони и прочее; нека прѣсмѣтнемъ по расходнитѣ книги, какви сумми сж издвинени за тая цѣлъ прѣзъ това врѣме, вѣнъ отъ подаренитѣ книги, то съ наскърбено сърдце ще се увѣримъ въ горчивия фактъ, че повечето отъ полученитѣ въ общинскитѣ управления книги не съществуватъ нито въ книгата за имотитѣ, нито пѣкъ въ архивата на общинското управление. Много отъ тѣхъ сж извъ прашнитѣ долапе на бивши кметове, оставени за материалъ за миши гнѣзда; или пѣкъ разкжсани, продължаватъ да закнижватъ людски прозорци отъ зимнитѣ студове. Наистина движимитѣ имоти на общината се прѣдаватъ отъ стари на нови кметове или кметски помощници, нѣ колцина отъ тѣхъ сж поне подозирали, че и книгитѣ съставятъ имотъ, че и тѣ трѣбватъ? Тукъ работата е вървѣла — па и дн есь върви, по нѣкждѣ — слѣпешката, Редки — да не кажъ не бивали — сж случанитѣ, при прѣгледване смѣткитѣ или при ревизии, да се е обръцало подобающето внимание и на такива „дрѣболии“. Това е и единичката причина, споредъ менъ, да липсватъ повечето книги и закони. До сега така е вървѣло на много мѣста.

За да може да се прѣкрати за въ бждше това зло; да може да се издиржтъ полученитѣ въ общинитѣ книги, списания и пр.; за да можатъ тѣ що-годѣ да постигжтъ прѣдначертаната цѣлъ, ние сме на мнѣние да направимъ слѣдующето:

1) За издирванието на всички книги *), посжпнили въ канцеларията на общината, да се натовари една тричленна ком-

*) Съ понятието „книги“ именувамъ разнитѣ закони, правилници, отчети, списания, ржководства по земледѣлието и клоноветѣ му и пр.

миссия, избрана извъ срѣдата на общинския съвѣтъ, която да ги приведе въ исправностъ и прѣдстави на съвѣта, за изискуване отъ виновнитѣ лица изгубенитѣ книги.

2) Да се устрои при всѣка община общинска библиотека, съ особена стая за читателя, управлявана отъ учителитѣ, които се намиратъ въ центъра на общината, по една наредба, изработена отъ всичкитѣ учители въ общината и утвърдена отъ общинския съвѣтъ. За основа на библиотеката ще послужатъ общинскитѣ книги и списания, а за обогатяването ѝ, общинския съвѣтъ прѣдвижда сума въ бюджета си всѣка година за книги, каквито се купуватъ по прѣпорѣката на учителското тѣло въ общината.

Само по този начинъ получаванитѣ въ общината книги биха постигнали гонимата цѣль, мислимъ ние; обаче, желателно е да се обърне внимание и на този въпросъ отгорѣ; да се поканиятъ общинскитѣ съвѣти да направятъ това, па ако се има вужда, да се направи въ тая смисль едно измѣнение въ закона за селскитѣ общини:

Съ тия си нѣколко реда не прѣтендираме, че сме намѣриде прѣкия пътъ за разрѣшение на въпроса. Не, ние искаваме само едно мнѣние, което мислимъ, за практично въ случая. Получаванитѣ списания въ общинскитѣ управления по такъвъ начинъ биха постигнали цѣльта си.

С-и

Б) Начини за облагородяване (хашладисване) на овощнитѣ дръвчета.

(Продължение отъ брой 1-й).

1) Калемитѣ се взематъ отъ плодородни и добри отгледани дръвчета, които да не бждатъ много стари.

2) Калемитѣ се отрѣзватъ за пролѣтното облагородяване още прѣвъ зимата въ едно сухо и хубаво врѣме. Следъ отрѣзването имъ се свързватъ по нѣколко въ снопчета и се спазватъ въ хладни изби заровени до половината въ пѣськъ. Така спазени стоятъ до употребуване. За лѣтно прѣсаждане, калемитѣ се рѣжатъ прѣди самото окулиране и въ три дни трѣбва да бждатъ употребени.

3) Калемитѣ, които ще употребяваме за облагородяване трѣбва да бждатъ едногодишни съ добри развити пжпки и не повредени отъ мразоветѣ. За калеми е най-добри да избираме тѣзи едногодишни лѣторасти, които сж изложени на югъ.

4) Отъ най-распространенитѣ способности за облагородяване сж: чрѣвъ расцѣпина и око (окулиране). Чрѣвъ расцѣпина се облагородява пролѣтъ, когато растението е почнало и нѣма опасностъ отъ мразове, а облагородяването на пжпка се извършва лѣтно врѣме, когато почне второто течение на мхзгата, а именно отъ половината на мѣсець Юний до началото на мѣсець Августъ. Най-доброто врѣме прѣвъ денятъ за окулиране е заранята рано и вечерята по заходъ на слънцето.

5) За да се прѣдпазятъ облагороденитѣ части отъ навлизание на вода и загнивание се замазватъ съ овощарски воскъ: той се приготвяла по-слѣдующата рецепта: взема се 1 часть чамъ сакъсъ (борова смола), 1 часть воскъ и двѣ части овча лой. Всичко това се растопява въ единъ сждъ на огъня. Ако слѣдъ врѣме стане восъка твърдъ то му се прибавяла по-малко терпентинъ (нефтъ).

6) Подложкитѣ за по-главнитѣ овощни дръвчета могатъ да бждатъ слѣдующитѣ:

а) Крушитѣ се облагородяватъ на подложки отгледани отъ диви крушови сѣмена или още на дюла и глогъ за ниски форми.

б) Ябълкитѣ се облагородяватъ на ябълкови подложки, отгледвани отъ сѣме на киселицитѣ.

в) Сливитѣ се облагородяватъ най-добри на бадеми търносливкитѣ, трънки и др.

г) Черешитѣ се облагородяватъ на диви череша, вишни и махалебки.

д) Прасковитѣ най-добри успѣватъ, ако се облагородяватъ на бадеми и върху всичкитѣ видове сливи. Окулирането е най-добриятъ начинъ за тѣхъ.

е) Зарзалиитѣ се облагородяватъ върху трънкосливки, трънки и сливи.

ж) Мушмулитѣ се облагородяватъ на мушмули, дюли, круши и глогъ.

з) Орѣхитѣ могатъ се присади само на орѣхи и то на прѣстенъ.

и) Кестенитѣ могатъ се присади само на кестени и то на прѣстенъ.

Кратки съвѣти по отхранването на копринената буба.

1) Първото и най-главно условие за правилното развитие на копринената буба е помѣщението, въ което ще се отгледватъ бубитѣ.

2) То трѣбва да е топло и сухо, да има добри прозорци за провѣтриване, които да бждатъ затулени съ бѣли пердета.

3) Помѣщението, прѣди да се почне периода на хранение бубитѣ, трѣбва да се исчисти добри, тѣй като на много отъ болѣститѣ споритѣ стоятъ залепени по стаята въ видъ на ситенъ пращецъ, който заедно съ храната пада въ тѣлото на бубитѣ и ги заразява.

4) Очистването става, като се вароса стаята; слѣдъ това измиватъ одѣрѣтъ и прозорцитѣ, въобще всичкитѣ дървени ирѣдмети добри съ горѣща вода, въ която да е турена сода, отъ която правятъ сапунъ.

5) Излупването трѣбва да се почне, когато черничевия листъ наголемѣе, колкото 10 никелови стотинки.

6) Бубеното сѣме се растила на тънъкъ пластъ върху бѣла книга и тѣй се туря въ квачката.

7) При излупването на бубеното сѣме неизбежно нужно е да се пази нуждната температура. Температурата, при която се поставя бубеното сѣме на излупване е 18° С; тя се повишава всѣки 24 часа съ по 1° до 25° С включително, която топлина се запазва до края на лупението.

8) Излупенитѣ бубички всѣки денъ се вдигатъ въ 10 часѣтъ. до като трае лупението на бубеното сѣмо.

9) Листѣтъ, съ който се хранятъ бубитѣ, не трѣбва да се е вече втвърдилъ, защото бубитѣ въ първитѣ възрасти мжно прѣгриватъ, напротивъ неговото растение трѣбва да върви равно съ нарастването на бубитѣ

10) Когато се бѣре листѣтъ трѣбва да се съблюдава да не бжде навлаженъ отъ дждъ, или роса, или пѣкъ направенъ.

11) Листѣтъ се бѣре въ лескови кошници безъ да се тъпче, а не въ бохчи и човали, отъ гдѣто листѣтъ се запазва и разваля.

12) Най-доброто хранение на бубитѣ е когато опрѣдѣленото количество листъ се дава по-малко, нѣ често и то 6 или 7 пжти въ денонощие.

13) За отстранение на лошитѣ миризми (газове), образувани отъ испарението на постилката, отъ дишанието и др. и да се достави нужното количество чистъ въздухъ, бубарницата трѣбва да се провѣтрява и то колкото по-често, толкова е по-добрѣ. Като при провѣтряването се пази да не става течение на въздуха.

14) При бубарници съ сухъ въздухъ трѣбва да се оставятъ кофи съ вода, та по този начинъ да се навлажава вътрѣшния въздухъ, което навлажаване е важно особно при събличанието на бубятѣ. Ако ли пъкъ е много влаженъ въздухътъ, то се оставя въ кюшетата негасена варъ или кимюръ.

15) Прѣзъ врѣме на спането (сънищата) и завиванието трѣбва да се пази най-голяма тишина въ бубарницата.

16) Храститѣ за завивание трѣбва да бждатъ съвършено сухи, иначе завититѣ пушковци биватъ мѣмки.

17) Събиранието на пушковцитѣ става слѣдъ 12 дена отъ тѣхното завивание. Обранитѣ пашкули се очистватъ добрѣ и отдѣлятъ хубавитѣ отъ мекитѣ, опятнени тѣ и двойнитѣ.

18) Обранитѣ пушковци се уморяватъ веднага слѣдъ обиранието имъ, чрѣзъ пара или горѣщъ въздухъ (въ фурни). Температурата при уморяванието не трѣбва да надминава повече отъ 65° С. иначе коприната се поврѣжда.

II Слѣдъ рѣзидба.

(Продължение отъ брой 1-й)

Бѣше около 10 й Май с. г., единъ не твърдѣ веселъ день. Селенитѣ бѣхъ отдавно напустнали лозарската си работа още отъ рѣзидбата и бѣхъ ударили по друга кърска работа. Азъ самъ съ праздни рѣцѣ трѣгнхъ къмъ лозята съ намерение да чиста излишни ластари,

На излизание отъ селото събрахъ се съ Бай Илия, който отиваше съ рало на кола, къмъ тая страна къдѣто и азъ.

— Къдѣ тѣй комши — ме запита той, като ме изгледа хубаво отъ доло до горѣ, като че искаше по дрѣхитѣ да ме познае, че отивамъ на работа.

— Къдѣ, не съмъ ходилъ скоро къмъ лозята, още ида да ги понагледамъ.

— Че какво ще имъ гледашъ: за кършение още нѣматъ, за копанъ не сж, па и мотика не си зель.

— Абе, за кършене не сж станжли, но има друго нѣщо да се кърши.

— Какво ще имъ кършешъ друго? Вижда се ще знаешъ ти нѣщо. Я кажи дордѣ вървимъ наедно.

Извѣстно врѣме Бай Илия трѣбваше да върви изъ сжщия пѣтъ, изъ който отивахъ и азъ за лозята.

— Като искашъ да ти кажа: азъ отивамъ да поисчистя малко отъ ластаритѣ, на лозитѣ, да не сж много че . . . .

— Удавятъ другитѣ — прѣвари той.

— Тѣй, защото се задашатъ и не даватъ добро грозде. И още правятъ сѣнка на лозата, та гроздето не може добрѣ да узрѣе.

— Е, разбира се, че е тѣй. Грозде на сѣнка не става, нали го виждамъ. Азъ у моето младото

лозе имамъ едно орѣхче, айкатъ малко е — 4 годино, ама подъ него лозитѣ дрѣбни и грозде не дава ни чепка.

— Затуй въ лозе фиданка не трѣбва да се оставя; подъ нея нищо не става.

— Нали го виждамъ азъ него. Ами съ какво ще ги одрѣзвашъ, имашъ ли нѣкое косерче или съ рѣцѣ ще ги отчесвашъ?

— Съ рѣцѣ, защо ми е косеръ, тѣ се чеснатъ. И знаешъ ли колко ѣ подобрѣва на лозата, какъ ѣ отлѣква?!

— Разбира се, става на другитѣ по-широко.

— Не само по-широко, ами и по се хранятъ другитѣ ластари, които останатъ. Знаешъ, млагата гдѣто щѣхъ да я взематъ 30 прѣчки съ нея ще се хранятъ 15. И да видишъ тогава какво грозде ще стане: и едро и хубаво ще узрѣе.

— То го разбирамъ азъ него, ами като не сме го правили, струва ни се мжно и не можемъ го направи.

— То, че е мжно, мжно — играчка работа, но струва си труда. Защо нѣкои казватъ: „изработи малко, ама чисто“.

— Ами защо не чака по подиря, да порастнатъ ластаситѣ, че по лѣсно да се отчупватъ? Сега още какво е то: тѣ сж дрѣбни, не можешъ ги отдѣли.

— Сега е то по-добрѣ. Защо ми е когато станатъ като пѣртове, да заякнатъ, та да не мож да ги исчестна. Нѣ не е само това: ако чакамъ по подирѣ изгубва се много сила отъ лозата, за лишнитѣ ластари; а като ги махна отъ сега, които не ми трѣбватъ да си растятъ свободно другитѣ.

— Добрѣ ама кои чистишъ: само разрѣждашъ ли ги, или гледашъ кои да махнешъ и кои да оставишъ?

— Разбира се, трѣбва да се гледа да се оставятъ които сж по силни които иматъ рѣса, а се махнатъ всичкитѣ слаби, на гжсто израсли и всички пичове, защото тѣ не даватъ грозде.

— Наистена, туй добрѣ ще бжде. Азъ съмъ гледаль у моето лозе нѣкои прѣчки силни, едри пъкъ нѣматъ грозде; други пъкъ до тѣхъ по-слаби, а иматъ. Ако бѣхъ се махнали, които сж безъ грозде, нали щѣше да стане по-едро гроздето на другитѣ слаби прѣчки.

— Тѣй разбира се, видѣ ли сега какъ го разбирашъ. Ами защо не направишъ поне малко за опитъ?

— Ти направи, че азъ ще дода нѣкога на твойто лозе да видж. Пъкъ сега ще идж да изора тамъ горѣ едно парче ми е останжло неорано.

Съ тѣзи думи Бай Илия се отдѣли отъ мене и трѣгна изъ другъ пѣтъ, изъ който се и отби хж колата, подкарани отъ едно малко момченце сѣдящо отпрѣдъ на колата.

Азъ стигнхъ на лозето и като работихъ до слѣдъ пладнѣ, трѣбваше да напустнж, защото по-рѣмка дъждъ, раскаля се и не можеше да се ра-

боти. Ластаритѣ имахъ дължина 5 — 15 см.

Слѣдъ два дена повикахъ единъ работникъ за другаръ и довършихъ чистението на излишнитѣ ластари на 4 декара лозя.

На 17-ий отидохъ да понагледамъ лозето и да очистя, ако има, отново искарали излишни ластари и пичове. Сега вече лозята не бѣхъ тѣй глухи както напрѣдъ. Виждахъ се начесто хора шаватъ насамъ, нататъкъ, навеждатъ се исправатъ се съ снопове сухи прѣчки, слагатъ ги на вѣже и по гърба на едного, хайде при комата. Събиранието на прѣчката, както се вижда, ставаше доста късно, „да исъхнѣла, че лѣсно се носи“. Ластаритѣ на лозята бѣхъ израстнали до 50 см. Тукъ за мене нѣмаше нищо интересно въ тая работа, затова безъ да се спирамъ отидохъ чакъ на своето лозе и захващамъ да прѣглеждамъ и откършвамъ тукъ, тамъ по единъ два ластаря.

— Добъръ день, даскале, какво го чупишъ тѣй, ще остане ли да рѣжешъ до година? — ме запита селенинъ, заминувайки съ кола прѣчки.

Далъ Богъ добро, защо?

— Гледамъ чеснешъ ластари отъ него?! . . .

— Чесна ами, като сж много, защо ми сж безъ грозде?

— Че не урѣдняватъ ли тѣ меретитѣ? Азъ мойтѣ не ги честна, че съхнатъ; ако взема да ги разрѣждамъ, като тебе; тѣ ще се свършатъ.

— А-а-а, не е тѣй! Тѣ съхнатъ защото сж много чести, защото си правятъ сѣнка. Разреждай ги и ще видишъ, че нѣма да съхнатъ!

— Дѣ да го знаехъ какъ иска? на всѣко нѣщо трѣбва да знаешъ цаката.

— Тѣй е то, безъ колайлъкъ нищо не става. Той си замина.

До вечерята прѣчистихъ всичкото и си отидохъ.

(Слѣдва).

Вино отъ малини.

Срѣдния съставъ на разнитѣ овоция е слѣдующия:

	Захаръ:	Киселина:
Грозде	20 ‰ (на стотѣхъ)	6—8 ‰ (на хилядата)
Малини	4 " " "	14 " " "
Ягоди	6 " " "	12 " " "
Ябълки	8 " " "	10 " " "
Круши	9 " " "	2 " " "
Немско грозде (Ribes rubrum)	5-6 " " "	20 " " "
Черно Немско грозде (Ribes nigrum)	3-5 ‰	17 ‰

Отъ тази таблица се вижда, че овоцията по химически си съставъ се различаватъ отъ гроздето главно по това, че съдържатъ по-малко захаръ, а повече киселина, затова и приготвянето на вино отъ овоция не се различава по нищо отъ това, когато годината е лоша и гроздето остане кисело. Трѣбва слѣдователно, да се намали количеството на киселината до 7 ‰, а да се увеличи количеството на захарта до 20 ‰. Намаление количеството на киселината става чрѣзъ разрѣждане на мжстята съ вода; увеличението на захарта, чрѣзъ притургане на обикновен-

на (трѣстена) захаръ. Самото приготвяне на вино отъ малини става така: добрѣ узрѣли малини се туржатъ въ платнени торби и се измачкватъ съ рѣцѣ, до гдѣто излѣзе всичкий сокъ. Останжлото кюсме (працини) въ торбите се турга въ други по-здрави торби и се истискватъ на менгемето (прессата). Първий и вторий сокъ се смѣватъ и се оставятъ въ нѣкой сѣдъ. Къмъ останжилитѣ працини се налива толкова вода, колкото сокъ е получено т. е. киселината, а заедно съ това и захарта се разрѣжда по на половина и вмѣсто 14 ‰ киселина ще имаме 7 ‰, тѣкмо толкова, колкото трѣбва да има една нормална гроздена мжстъ. Слѣдъ едно денонощие пращаната пакъ се истискава и получения сокъ се притурга къмъ първий и заедно съ това се притурга захаръ и то въ такова количество щото да съставлява около 25 ‰ заедно съ захарта, която се съдържа въ малинитѣ. На 100 кила малини се зема около 45 кила захаръ и около 200 литри вода. Получената потакъвъ начинъ мжстъ (шара) се остава въ нѣкой сѣдъ да прикипи, като се гледа топлината на стаята да не бѣде по-топла отъ 6° R., защото е забѣлзано, че при по-висока топлина малиновото вино изгубва миризмата си (аромата). По-нататъшното обработване на малиновото вино, става така, както и на обикновенното. Полученото по-горѣказаня начинъ вино, запазва аромата на малинитѣ и е едно отъ най-добритѣ десертни вина.

— И двамата кандидати, които държахъ конкурсенъ испитъ за заемание вакантната длъжностъ районенъ Инспекторъ по Лозарството въ Търновстий Окр., сж назначени на длъжностъ. Г. Г. Дачевъ е назначенъ за вр. районенъ инспекторъ по лозарството въ Търновстий окръгъ, а г. Ц. Пѣневъ, за такъвъ — въ Свищовский окръгъ, а пъкъ новоназначения районенъ инспекторъ въ Свищовский окръгъ, който се подложи на държавенъ испитъ, и не издържа такъвъ, се назначава на мѣстото на г. Пѣневъ — п. винаръ при Плъвенската изба.

— Свършившия минхлата година Плѣв. Винарско-Земледѣлческо училище г. Дано Георгиевъ, по настоящемъ учителъ въ с. Махлата (Плъвенско), е държалъ прѣдъ слиянитѣ отъ сѣщото село двѣ скаски: едната върху пераноспората (мъната), а другата по главията у житнитѣ растения, Спорѣдъ добититѣ свѣдѣния, г. Д. Георгиевъ е ималъ доста слушатели, които съ голѣмъ интересъ сж го слушали и мнозина сж рѣшили вече, да си набавятъ прѣскачки за да водятъ борбата противъ мъната. Ний отъ своя страна не можемъ освѣтъ да поздравимъ г. Д. Георгиева и му пожелаемъ успѣхъ. Примѣра на г. Георгиева заслужава да бѣне поддржанъ отъ всички млади земледѣлци.

— **Въпросъ:** Кога и какъ трѣбва да се присади едно лимоново дрѣвче, което има около 4—5 години, за да може да дава добъръ плодъ? П. Атанасовъ. с. Орѣшакъ (Троян.).

— **Отговоръ:** Лимоновото дрѣво се облагородява на сяща и искарающа пѣпка. Първий начинъ се извършва отъ м. Юлий до Септемврий, а вторий отъ Априлъ до Юний. Облагородяването става на открито и закрито мѣсто. У насъ, понеже е студено, най-добрѣ е да стане въ стая която да се държи отъ началото затворена, топла, влажна и да бѣде добрѣ освѣтена. Самото облагородяване става, както при овоцнитѣ дрѣвчета, по метода извѣстенъ подъ името „на сѣдло“. Видѣ затова фигуритѣ 29, 30 и 31 отъ премията на „Винарско-Землед. Вѣстникъ“, година I. Благородни клонки може да си доставитѣ отъ Ловечъ, вѣдѣто има доста такива дрѣвчета, ако разбира се, нѣма подобни нѣкъдѣ, изъ Троянско.